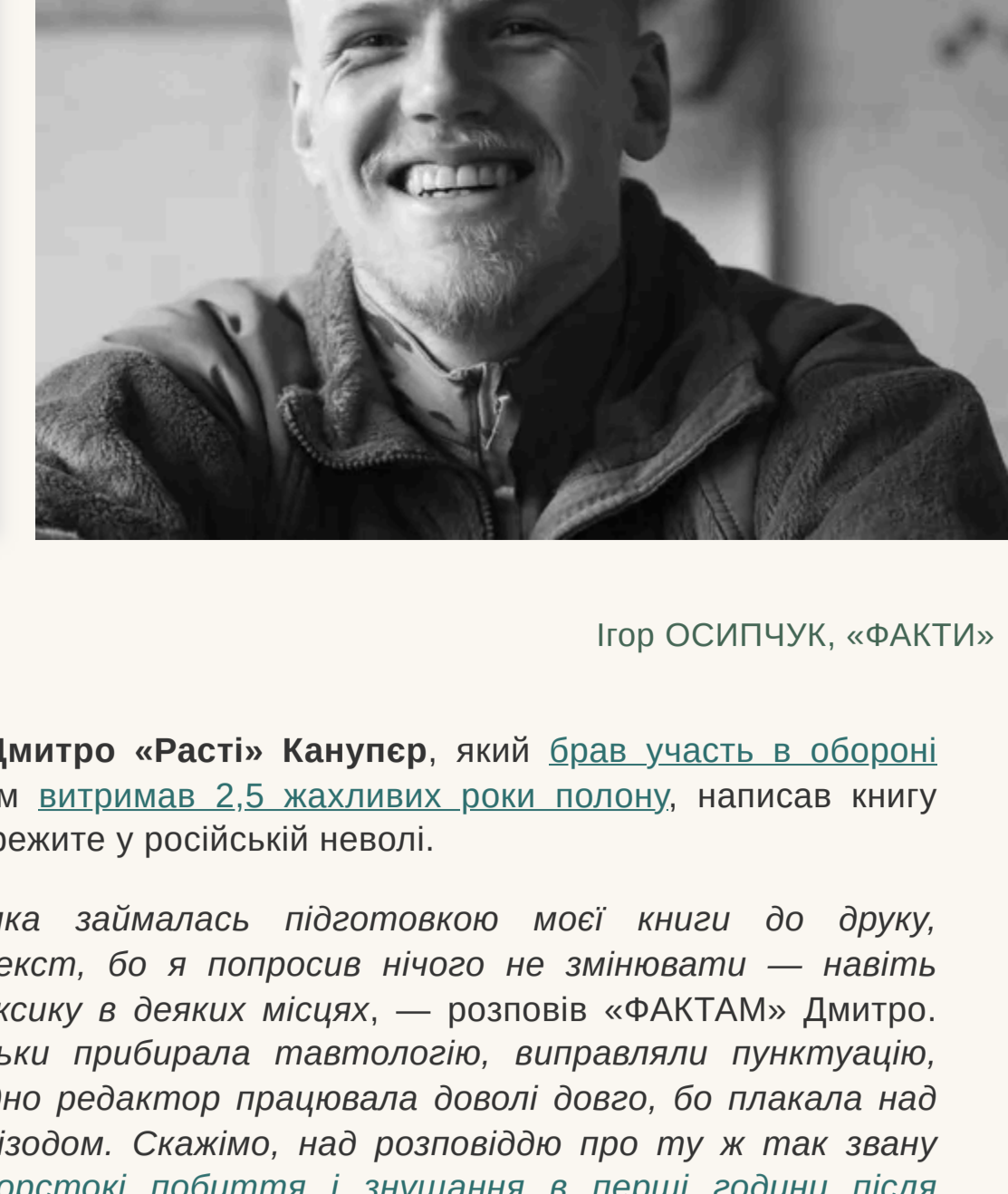


ОСТАННІ НОВИНИ

- 11:20 Значимий футболіст зробив пропозицію краун-тенісисту **Він**
- 11:19 Військовий отримав довнене за розстріл інструкторів у навчальному центрі на Чернівчині
- 11:14 У Москві підірвали колишнього міністра держбезпеки ДНР: що відомо
- 11:10 В Україні зафіксували рекордну з 2022 року кількість жовтх сонця цивільних за місяць — ООН
- 11:02 МВФ погодив новий транш для України: названі умови
- 10:33 США розкрили подробиці про десанта біологічної на території України
- 10:30 Ускі «наравляв» на триову Трампу в Білому домі **Він**
- 09:59 Російська мова більше

«Я стріляв по машині з літерою „Z“, але вигадав, що там були цивільні, аби тільки припинили мене катувати»: колишній полонений «азовець» написав книгу «Окраєць»



Ігор ОСИПЧУК, «ФАКТИ»

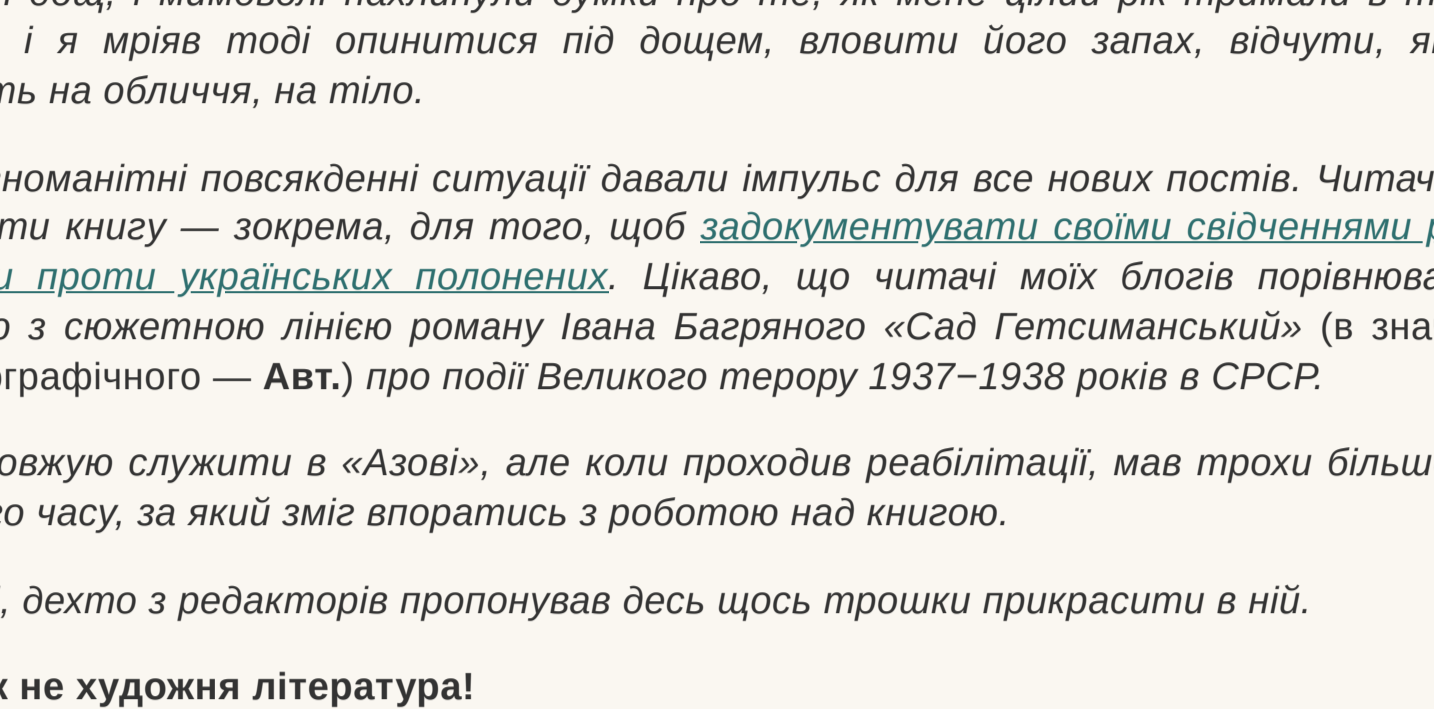
Босю, «Азову» Дмитро «Расті» Канупер, який брав участь в обороні Маріуполя, а потім витримає 2,5 жорстоких роки полону, написав книгу «Окраєць» про пережите у російській неволі.

Редакторка, яка займалась підготовкою моєї книги до друку, не виправляла текст, бо я попросив нічого не змінювати — навіть ненормативну лексику в деяких місцях, — розповів «ФАКТАМ» Дмитро. — Тож вона тільки прибравла паяволюю, виправляла пунктуацію, поцо. Але вже одно редактор працювала доволі довго, бо плакала над майже кожним епізодом. Скажмо, над розповіддю про ту ж так звану «примовку» — жорстокий побиття і знущання в перші години після прибуття полоненого до тюрми.

«Під час катувань було одне бажання — щоб швидше закінчилося. Щоб лопнув трос або щось перебили, і я помер — аби тільки припинився цей жах»

Що стало поштовхом до написання книги? — ставло питання «Расті».

Відомо блогерка Олена Манзюк записала на диктофон, мою, розповідь, переела її в текстовий варіант і сказала — варто оприлюднити. І я став викладачем в соцімережі (почав з Instagram) окремі спозоди про пережите в полоні. Перший мій допис прочитали десь 600 тисяч людей і 15 тисяч перевелисти. Це стало для мене поштовхом нестикувати, бо мав побовання, що оскільки тема важка, чимало народу буде оминати її. Виявилось, навпаки — люди у нас небадудий, співчують, масово читають мої пости.



Дмитро Канупер з своєю книгою «Окраєць»

Тут сліє сказати, що різні ситуації (навіть зовсім буденні) навіювали спозоди. Скажмо, почався дощ, і мимоволі нахилили думи про те, як мене цілий рік тримали в тюрмній камері, і я мріяв тоді опинитися під дощем, вловити його запах, відчути, як краплі падають на обличчя, на тіло.

Тож різноманітні повсякденні ситуації давали імпульс для все нових постів. Читачі радили написати книгу — зокрема, для того, щоб задокументувати своїми свідченнями російські злочини проти українських полонених. Цікаво, що читачі моїх блогів порівнювали мою історію з сюжетною лінією роману Івана Бєларіного «Сад Гетсиманський» (в значній мірі автобіографічного — Авт.) про події Великого терору 1937–1938 років в СРСР.

Я продовжую служити в «Азові», але коли працюю реабілітації, мав трохи більше місяця вільного часу, за який зміг взятись з роботою над книгою.

До речі, дехто з редакторів пропонував десь щось трошки прикрасити в ній.

— Це ж не художня література!

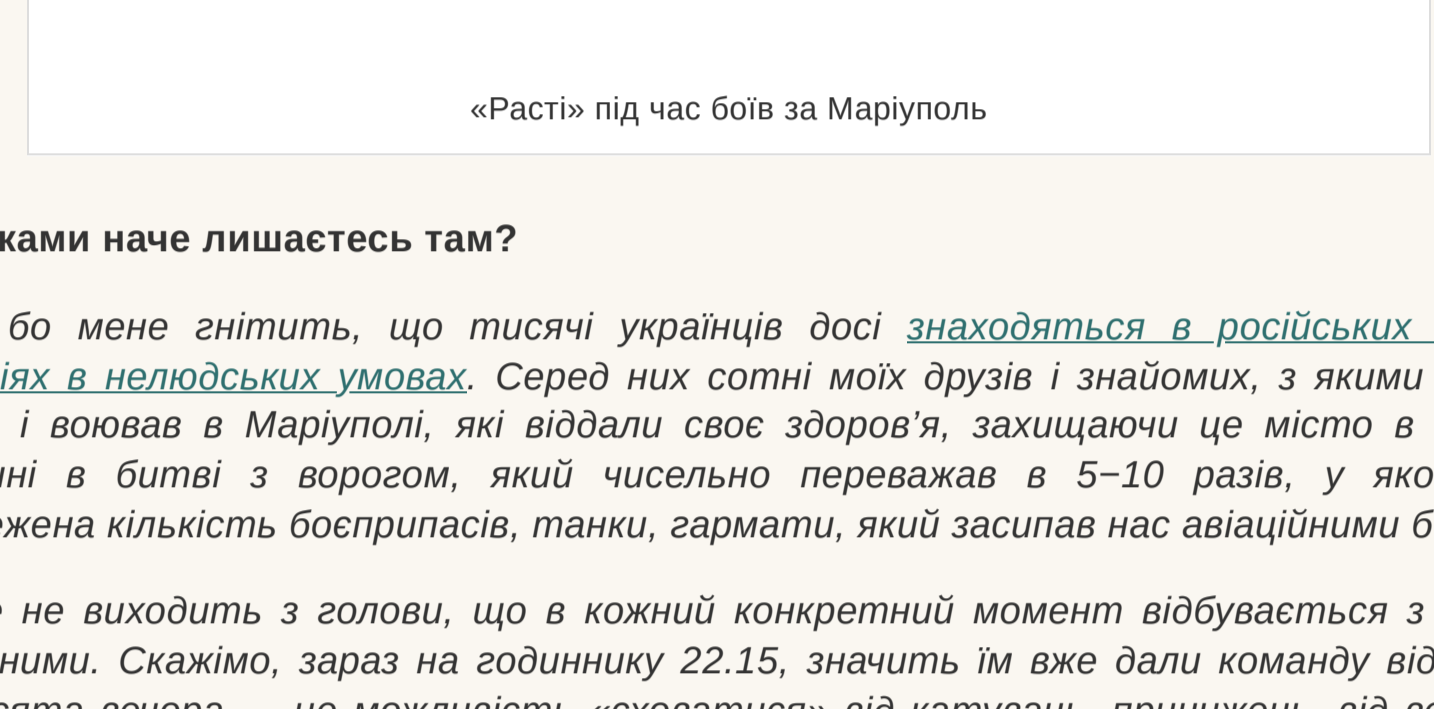
— От ж бо. Поясню, що мені своєю не дозволить так вчинити. Це раз. А по-друге, є сотні свідків, з якими я разом був в полоні. Скажмо, цілий рік зі мною в одній камері в тюрмі в Таганрозі знаходились 8 хлопців. Що вони скажуть, якщо в моїй книзі буде хоч щось вигадано. Я написав з документальною точністю на всі 100 відсотків.

— Вам було психологічно важко згадувати про полон під час написання постів і книг?

— Ні, адже я знову вільна людина, можу робити, що хочу. Істи, що хочу (пробачте за приземлене). Можу йти, їхати, куди бажаю. Я тепер не обмежений восьма квадратними метрами тюрмної камери, стінами, які тиснули на мене.

Я вам казав, що редакторка плакала, читачки мої спозоди. Так само й Олені Манзюк психологічно боляче було слухати їх. Я розповідав все це їй з постійною, наприклад, як мене незліченну кількість разів били, розводили на мені два електрошокери протягом довшу, який тривав 12 годин... Вона й каже: «Мені слухати тяжко про ці жахіття, а ти згадуєш, посміючись». Чому так? Бо вважаю — минуле не повинно впливати на мого майбутнє. Не хочу, щоб пережите тюрми року тому зупинило наступні 50 років, які я сподіваюсь, буду жити.

І все ж, хоча я вийшов з полону, але полон не вийшов з мене.



«Расті» під час боїв за Маріуполь

— Думками наче лишаєтесь там?

— Так, бо мене гнітить, що тисячі українців досі знаходяться в російських тюрмах. Людинах в нелюдських умовах. Серед них сотні моїх друзів і знайомих, з якими я разом служив і воявав в Маріуполі, які віддали своє здоров'я, захищали це місто в повному оточенні в бітві з ворогом, який чисельно переважав в 5–10 разів, у якого було необмежена кількість боєприпасів, танки, гармати, який записав нас авіаційними бомбами. У мене не виходить з голови, що в кожній конкретній момент відбувається з нашими полоненими. Скажмо, зараз на годинку 22.15, значить їм вже дали команду відійти. Для них десятий вечора — це можливість «сховатись» від катувань, припинення, від вертухав (наглядачів — Авт.), фсебешних оперів, фснговців (співробітників федеральної служби виконання покарань — Авт.).

— Нащодня родичів вважає, що розповідати про полонених не варто, щоб не нахаштудити. Інша — навпаки, що треба голосно заявляти, щоб добитися найкращого обміну. Хто з них, на вашу думку, більш правий?

— Вже давно стало зрозуміло: становище полонених не погіршується і не покращується від того, обговорюють цю тему на волі чи ні.

Скажу за себе: перший рік полону мене дуже жорстоко катували, «вишари» на мене кримінальні сповани. Хоча в цей час світ вже знав, що росіяни по садистські поведуться з українськими полоненими. Про це розповідали в численних інтерв'ю і на зустрічах в різних інституціях (в ООН, Європарламенті, Конгресі США) наші хлопці і дівчата, яких відловили після десятих катувань на допитах у фсебешників.

— Що для вас було найтяжчим в полоні?

— Те, що ворог намагався знищити в мені розмовляти в камері і нав'язували доросітський погляд на історію. Нас тримали фактично в повній інформаційній ізоляції — ми не знали не тільки те, що відбувається в світі, на війні, а навіть й те, котра година. Час визначали по сонцю (точніше, по тому, як його промені падають на стіну камери). Брак інформації ми намагались компенсувати здогадками, версіями. При цьому тюрмники нам постійно вивчали в вуха мячачно на кшталт «Україна вас кинула», «Україну подвинули між росією і Польщею» і тале інше. Власне, ми розуміли, що це психологічний тиск, але ж він не міг в тих умовах не травмувати. Адже ми були вкрай вимучені катуваннями, приниженими, голодом, хворобами...

Маю сказати (думав, про це не слід мовчати), що дехто лямаясь — продавався воязу за буханку хліба, за сигарету, за цукерку... Продавався — це, зокрема, значить воязу брехливі показання на товарища. На щастя, таких хто прогнався зовсім не багато — мізерна частинка. Але вона відчутно псувала і без того важке життя хлопців.

Додам щодо важкого питання про те, що було найважчим. Це для мене дуже тяжким було окинування кожного допиту. Уявіть: ти знаходишся в камері і чуєш, як зовсім поруч в двох місцях катують людей. Тобто в сусідньому корпусі тюрми, а також в кімнаті для допитів, що це десятко метрів від нашої камери.

Перші припадні пів року російські опера цюдня забирали полонних з камер на допити і катували з 8 ранку до 6 вечора. І ти чуєш, як чоловіки, а потім і жінки кричать від нестерпного болю. Розумієш, що після тієї допиту, яку катують у цю мить, може наступит твоя черга. Окинування власного болю, власного болю, значно страшніше, ніж сам допит.

До того я вже не один раз був на допиті. Знав, що на ньому б'ють, топчуться ногами по тілу, випалюють електрошокером свастики і «зептики» на спину, луляють умувамими пальцями. І в цей час одне бажання — щоб швидше закінчилося. Щоб лопнув трос або щось перебили, і я помер — аби тільки припинився цей жах.

«Навіть у „Чорному дельфіні“, де сидять людожери, злочинці, які скоїли масові вбивства, режим набагато ліберальніший, ніж в українських полонених»

— Що найбільше руйнує здоров'я в полоні?

— Серед найстрашніших факторів — вкрай обмежене невякісне харчування. Мажох зріст 194 сантиметри, я схуднув з 85 кілограмів до 55 кілограмів 700 грамів. Але ж, ясна річ, не тільки це. В полоні здоров'я найбільше зублять три чинники.

Перший — психологічний. Зокрема те про що я вже казав: ти себе «видісаєш», чуєши, як катують інших людей. В російській тюрмі, певно, як в дурдомі. Ось, наприклад, візьмемо так: нас один на день били під час терору. Це робили спеціалізи — одьки, вагою десь 100 кілограмів, які, певно, регулярно займались спортом. Ці стіти понови здоров'я тиловоки, що горя не знали і не нокали пороку, луляють тебе, солдата, який воявав з 2020 року, який вивив в дуже важких боях за Маріуполь, який знаходиться в нелюдських умовах полону, твоєю безправності, жорстокого режиму, знитку тюрмному атмосфері, додому багатривість, жорстокий знущання.

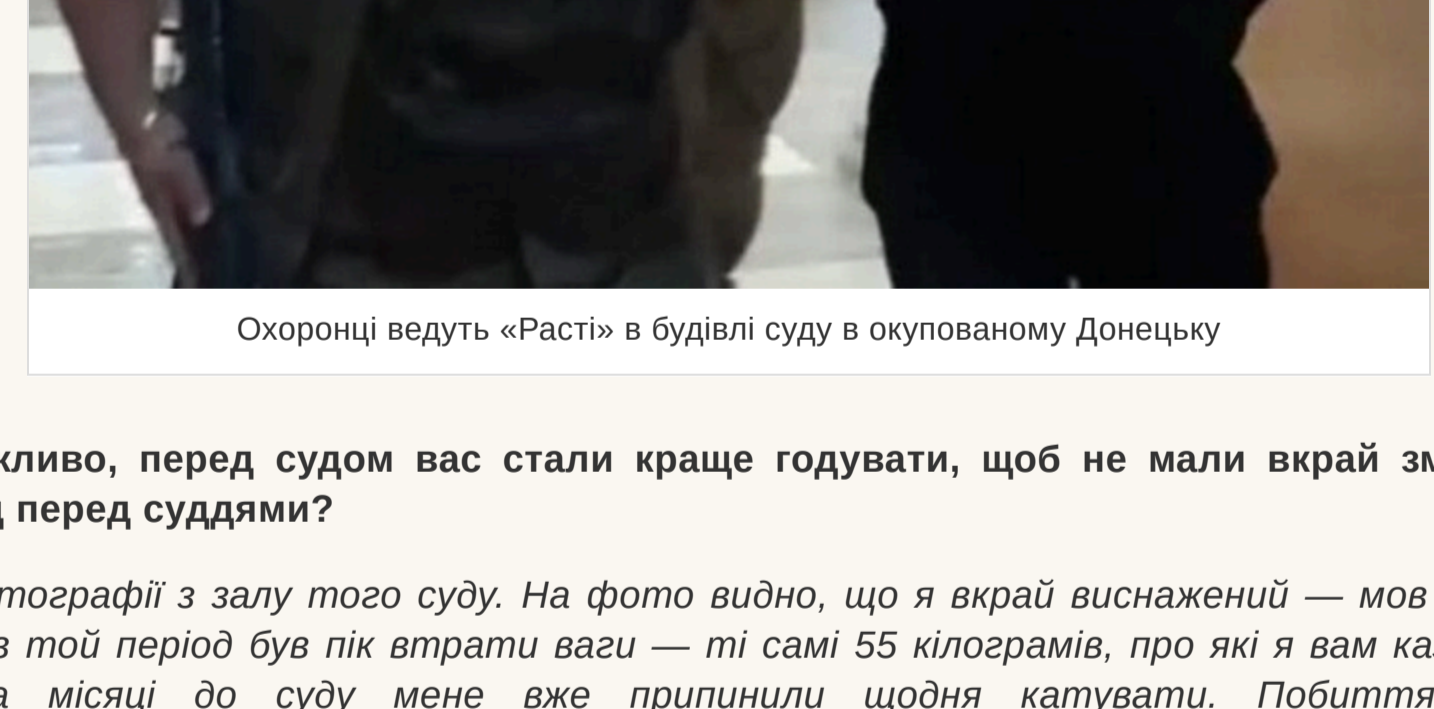
Другий фактор, що найбільше нищить здоров'я в російському полоні — це, безумовно, самі допити. І третій — той, що я вже називав: дуже погане харчування.

В чому проявляється руйнування здоров'я? Розслаються зуби, виникають проблеми з нирками, шлунком, шкоро, сугубома.

— Як було сфабриковано звинувачення, за яким російський суд присудив вам 29 років ув'язнення?

— Було так: один з хлопців взяв на себе кримінальну справу — сподіваючись, що його перестануть катувати. Власне, йому прямо сказали — «взьми на себе делю». Прочому, яке саме «делю» мав сам вигадати. Він й придумав — що стріляв в під час оборони Маріуполя по цивільним.

Ми з цим хлопцем служили в одному підрозділі. Тому опери вирішили й мене «преступити» до цієї справи. Ствержу я казав, що історія про вбивство цивільних — це неправда. Я тримаюсь деякіть допитів — різніх від одної, трьох, п'яти годин до найдовшого, який тривав аж 12 годин (з 8 ранку до 8 вечора). І на тому (на 12-годинному) я казав на себе одну справу. Росіяни вирішили, що можуть нависити на мене це. Проводили катування. Але не казали, навіть спітнали, що від мене хочете? Вони — мені: «Если не рассказешь нам какую-нибудь интересную историю, мы повесим на тебя по, лето нам будет надо. И ты ее рассказывай, иначе будем палить тебя у тебя совсем не закончится здоровье». Довелось примувати собі злочин, який я не вчинив. В результаті взяв на себе вбивство трьох цивільних і замка на вбивство. У Донецьку на свої мові йшла про те, щоб дати мені 48 років ув'язнення, але оскільки я написав, що визнаю в повній мірі провини і каюсь, строк скоротили до 29 років.



Скороти ведуть «Расті» в будівлі суду в окупованому Донецьку

— Можливо, перед судом вас стурало краще годувати, щоб не мали вкрай зморений вигляд перед суддями?

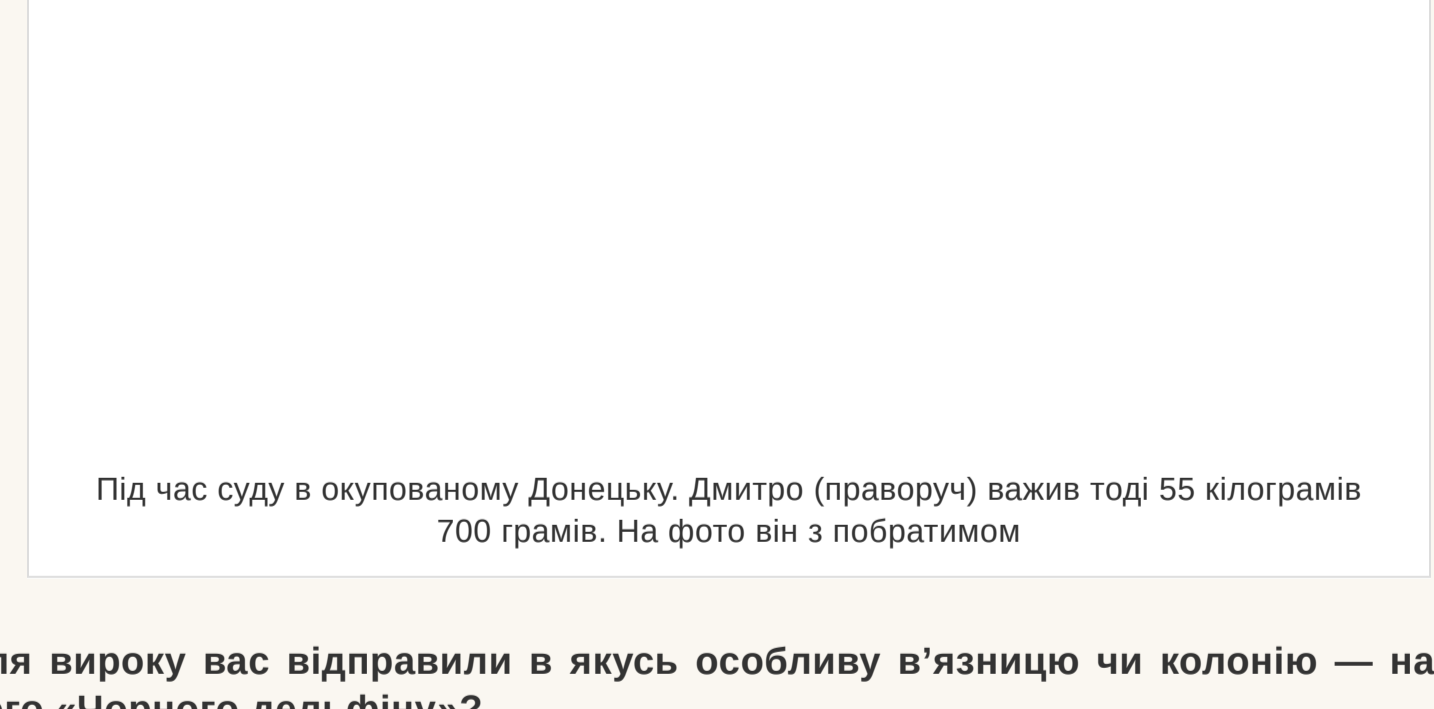
— Є фотографії з залу того суду. На фото видно, що я вкрай виснажений — мов скелет. Яказв в той період був пік втрати ваги — ті самі 55 кілограмів, про які я вам казав. Але за два місяці до суду мене вже припинили 50на катування. Побиття зовсім не припинились — мене, як і всіх, били на допитах раз на пару тижнів. Плюс — два рази на день замаслювали спеціалізи під час перевезення.

— Що відбувалося на суді?

— Судді залптали, чи хочу свідчити проти себе. Відповів, хочю. Але я казав не те, що підписав під час слідства. Намагався дати зрозуміти суддям, що не винен. Вони пропустили мій слова довіл вуха. Коли оголосили вирок, я не стримав скептичної посмішки.

Мене бенкетили побовання щодо того, яке звинувачення, за якого мене судили в Донецьку, сприятимуть в Україні після мого звинувачення. Тому, коли вигадував свідчення проти себе, потурбувався про те, щоб потім побратими могли підтвердити — я злочинця не вчиняв.

Першу справу, яку на мене записали в «вбивстві» в Маріуполі двох цивільних, які перемувались машиною. В своїх свідченнях я змодельовав в вигадану ситуацію так, щоб росіяни втілювалися на реальних фактах. А вони були токи: авто мало розлізальні знаки російської армії (літеру «Z»). Я відкрив по ньому вогонь і з нього виспринили двоє цивільних протавачів. Підстріляли їх не вдалося, по дистанція була велика. Але, поторокою, я вигадав, що там були цивільні, аби тільки припинилися катування.



Під час суду в окупованому Донецьку Дмитро (праворуч) вважав тоді 55 кілограмів 700 грамів. На фото він з побратимом

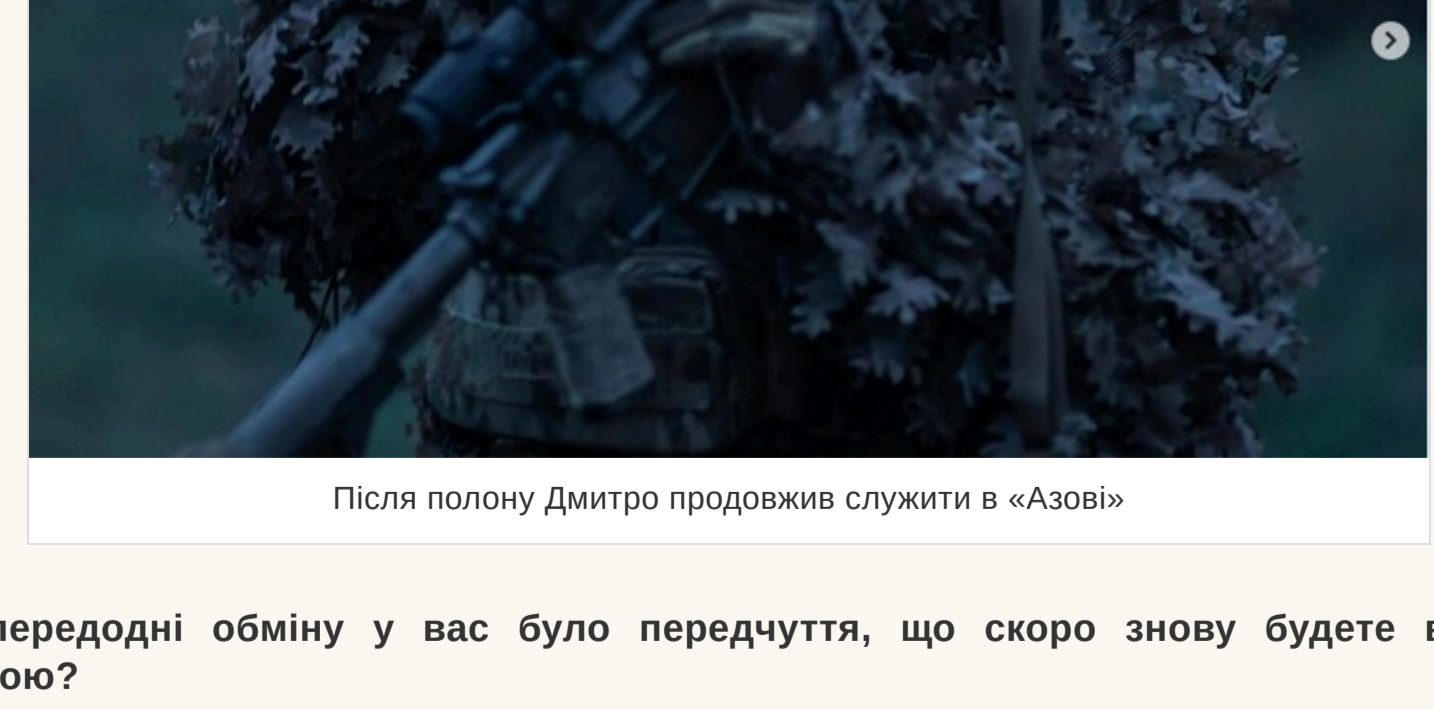
— Після вчорного вельфривні в якусь особливу в'язницю чи колонію — на кшталт відомого «Чорного дельфіну»?

— Направили в колонію суворого режиму в окупований Макіївці.

До речі, українських полонених утримують на спецрежимі — такій собі суміші режимів. Потім я бізнався, що навіть в «Чорному дельфіні», в якому сидять людожери, злочинці, які скоїли масові вбивства, режим набагато ліберальніший, ніж в українських полонених — в «Чорному дельфіні» не б'ють, в'язні працюють, у них телевізор і радіо.

— А які умови в колонії в окупований Макіївці?

— Там фізичного впливу не було (хіба що інді могли ударити палицею по п'ятій точці). Ми це розцінювали так, що згорі була казівка нас не чапати, бо ми для вояги були вже «відпрацьований матеріал». Але все одно в тій колонії не сподоба: цюдня ми слівали по 160 радянських і російських пісень, марширували — в спеку, взимку на морозі мінус 25. Тобто, ми на плясу на місці маршируємо і гортанімо «Я русский», потім — гим росії, делі — «Катюша»... Нам віддали роздруковані на листочках слова пісень, і вимагали вичити напам'ять.



Після полону Дмитро продовжив служити в «Азові»

— Напередодні обміну у вас було передчуття, що скоро знову будете вільною людиною?

— За місяць до обміну співробітники колонії викликали для уточнення інформації групу хлопців, серед них і мене. Спитали, чи ми згодні на двосторонній обмін. Ясна річ, ми відповіли, що згодні. Потім, 7 вересня 2024 року до нас приїхав вертухав, уточнювати дані. Ми тількив сильно чекали, а тоді почалися сумніви — чи був не викреслили нас зі списку, чи може взагалі відмінили обмін.

Дві години на день, нам давали дваритися російське телебачення. В нових показах, що відбулись обміни 14 і 15 вересня. Ми в цей обмін не потрапили. Міркували собі, що може рокиє п'ять боєм сидіти після в заслужили. Так само і я був налаштований. Аж ратом у середині жовтня тих, хто був в списку, направили до медпункту. Там спитали, чи маємо справу. Наступного дня сфотографували, і 18 жовтня сказали — збирайте речі. Ідете. Так завершили мого 886 днів полону.

Раніше «ФАКТИ» публікували інтерв'ю з автором кивлатого вислову Романом Гибовим. Він розповів про те, що полонених змушували повторювати фразу про російській військовий корабель: шукали, хто її казав.

Фото зі сторінки Дмитра Канупера в Instagram

Читайте нас у Facebook

ПОПУЛЯРНЕ

- 1 Батько лаше Грушевському спілкує грошей, що той побудував шестиповоротної будиноч і унікальце: вийшла книга про українське інтелектуальне початку XX століття 30 травня 2024 **12:24**
- 2 «Мене називають стравом»: суддя, яка працювала на фсеб, отримала 15 років ув'язнення за держраду в умовах воєнного часу 6 червня 2024 **16:50**
- 3 «Наше завадіння — померти у вертикальному положенні й без пальців»: 70-річний інструктор Лещ про боротьбу з поганою генетикою та грижами 7 червня 2024 **12:28**
- 4 Вбивця мав з собою два зображення Петлюри, але спалив «Біг Петлюра» — і гасла ствердній відгомнів почав стріляти: 190 років тому загинув лідер УНР 25 травня 2024 **12:29**
- 5 «Ми заходили на позиції, які знищувалися в нутрі»: зрешт — космос! Валерійер Кравчук про роки на фронті 28 травня 2024 **12:24**

Погода 13.01.26, Київ +18°

БІЛЬШЕ У РОЗДІЛІ

- Батько лаше Грушевському спілкує грошей, що той побудував шестиповоротної будиноч і унікальце: вийшла книга про українське інтелектуальне початку XX століття 30 травня 2024 **12:24**
- «Ми заходили на позиції, які знищувалися в нутрі»: зрешт — космос! Валерійер Кравчук про роки на фронті 28 травня 2024 **12:24**
- «Артист в Україні — нікто»: популярний співак та телеведучий ХАД про зміни під час великої війни 24 травня 2024 **13:24**
- «Ми працюємо заради збереження нації»: голова фонду «Вона захищає» Альона Янацова про підтримку жінки і родичів військових 19 травня 2024 **13:59**
- «Деруні взагалі стали відрідтатм для багатьох палиць»: ресторатор Микола Олексє розповів про борю, свою мрію та заклади в Італії 14 травня 2024 **13:53**